

РЕЦЕНЗИЯ

За дисертационен труд на тема: „СЪВРЕМЕННИ ИНТЕРКУЛТУРНИ ОБРАЗОВАТЕЛНИ ПРОГРАМИ ЗА ЕТНОГРАФСКИ И ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ В БЪЛГАРИЯ“

- за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ на Елена Христова Витанова – задочен докторант по професионално направление - 3.1: „Социология, антропология и науки за културата“ / Етнология – Етномузеология/ към СУ „Св. Климент Охридски“ – Исторически факултет
- Научен ръководител : доцент д-р Мира Маркова
- Рецензент: Ирина Колева, проф. д-р - СУ „Св. Климент Охридски“- Исторически факултет, катедра „Етнология“ ., e-mail: ikkoleva@uni-sofia.bg

❖ *Общо представяне на процедурата и дисертанта*

Докторант Елена Витанова е представила необходимите документи, свързани с процедурата за защита на дисертационния си труд. Тя е приложила: дисертационен труд, разгърнат в обем 332 стандартни за академичен формат страници. Използваната литература включва 258 единици, както следва: 164 източника, от които 94 източници на кирилица и 70 източници на латиница; както и 94 документални и информационни източници.

Текстът в дисертационния труд е онагледен от общо 6 таблици и 46 графики. Приложен е и автореферат. Дисертационният пакет отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и правилника за прилагане на ЗРАС, както и правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности на СУ „Св. Климент Охридски“.

Във формален план дисертационният труд съдържа: увод, четири глави, изводи, заключение.

Елена Христова Витанова е задочен докторант към катедра «Етнология» -Исторически факултет.

Нейният професионален профил е свързан с образованието във всичките му степени. Била е учител, директор на образователна институция и експерт в МОН. Работи, като държавен експерт в отдел „Политики за стратегическо развитие“ в Министерството на образованието и науката. Заемала и позиции, като Началник на отдел „Политики за стратегическо развитие“ в Министерството на образованието и науката.

Магистър по история. / СУ „Св. Климент Охридски“ – ИФ – МП „Историко – етнически модели на националната сигурност“/ и магистър по икономика / УНСС/ - МП: „Икономика и организация на труда“ със специализация „Управление на човешките ресурси“. Притежава и магистърска степен по Педагогика с допълнителна специалност „Философия“./ СУ „Св. Климент Охридски“- ФП/

Академичният и профил доказва нейните базисни компетентности в професионалното направление.

Участвала е в проектни дейности по профила на докторантската си програма, в качеството си на :

- координатор техническо изпълнение на проект на МОН по ОП НОИР „Активно приобщаване в системата на предучилищното образование“
- експерт по проект “Националните координатори в изпълнение на европейската програма за учене на възрастни”, финансиран от Европейската комисия
- главен координатор в проект на МОН „Нова възможност за моето бъдеще” оп ОПРЧР по внедряване на система за валидиране на знания, умения и компетентности, придобити по неформален път
- обучител по проект «Квалификация на педагогическите специалисти» по ОПНОИР на тема: Обучение на учители за формиране на знания, умения и компетентности за работа в интеркултурна среда- МОН.
- Обучител на педагогически специалисти от системата на предучилищното и училищното образование по интеркултурно образование в проекти за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства на МОН по ОПРЧР и на ЦОИДУЕМ .

- Оценител на проектни предложения по операции за образователна интеграция на деца и ученици от уязвими групи на ОП НОИР и главна дирекция „Структурни фондове и международни образователни програми“ в Министерството на образованието и науката;

По смисъла на изискванията за присъждане на ОНС „Доктор“ е необходимо да се огласи, че докторантката е изпълнила индивидуалният си план за трите години с положителна атестационна оценка. В раздел „Педагогическа дейност“ тя е била асистент - лектор в няколко курса на ИФ по теми свързани с нейната научно- изследователска експертиза.

Докторант Елена Витанова се справи отговорно и креативно с тази си обучителна дейност.

❖ *Актуалност на тематиката*

В съдържателен план представеният за защита дисертационен труд е в областта на етномузиологията, етнологията, антропологията на образованието и социалната рефлексивна антропология. Това, от своя страна е научно предизвикателство за креативните изследователски установки на Елена Витанова.

Избраната тема от дисертантката и нейният научен ръководител е актуална и значима.

❖ *Познаване на проблема*

Докторант Елена Витанова притежава необходимият опит от проектна и организационна дейност в сферата на държавният сектор. Предвид на нейната квалификация, бих могла да оглася, че тя е един изграден и задълбочен изследовател .

Теоретичният анализ е извършен задълбочено с преход към дискусия, във и към всяка теоретична глава, на дисертационният труд

❖ *Методология на изследването*

Методологията, представена в дисертационния труд е изградена върху етнологички подходи в областта на антропологията на образованието и етномузеологията , с фокус – рефлексивният подход. Маркирани са и системният и аксиологичен подходи. Акцентът в

дисертационният труд е върху функционален анализ на стратегически и нормативни документи и политики в областта на образованието и на културата в България в периода от 2012 до 2020 година, спрямо внедряването на съвременни интеркултурни образователни програми за етнографски и исторически музей „както и на • ролята на музеите и музейното образование за интеркултурния диалог / етнопедагогическите аспекти на интеркултурната образователна среда./

❖ *Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите*

Дисертационния труд включва:

- ✚ Функционален анализ на политики за интеркултурното образование и на културни политики за периода 2012-2020 година, спрямо внедряването на съвременни интеркултурни образователни програми за етнографски и исторически музей в България.
- ✚ Анализ на спецификата на музейното образование за интеркултурен диалог; парадигми и структура на интеркултурни образователни програми за етнографски и исторически музей;
- ✚ Теренно етнопедагогическо изследване за потребността и значимостта от внедряване на интеркултурни образователни програми за етнографски и исторически музей в България.
- ✚ Диагностичен срез на потребността и значимостта от внедряването на съвременни интеркултурни образователни програми за етнографски и исторически музей в България.
- ✚ Адаптиран и надграден теоретичен модел на етнопедагогическа технология за приложение на интеркултурни образователни програми за етнографски и исторически музей в България.

Елена Витанова притежава научно- изследователска компетентност, което е достатъчно основание за придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

Дисертационният труд в парадигматично и семантично отношение отговаря на изискванията за присъждане на образователната и научна степен „доктор“. Той е с характеристики на **научно – приложно изследване**.

В съдържателен план дисертационният труд е синкретичен по своята научна парадигма. Той е в лоното на интеркултурното образование, като се поставя акцент на формирането на интеркултурната компетентност на субекта на основата и чрез етнокултурната му компетентност.

Безспорно дисертационният труд представлява едно оригинално научно изследване, което ни провокира към рефлексивна картина на изследваните явления.

Езикът и стилът на изложение са ясни и научно обосновани. Свободно се оперира с понятийния научен апарат. Представено е едно значимо и актуално етнологско изследване

❖ *Основните приноси са разгърнати в :*

➤ *Теоретичен план :*

- ✓ Анализирани и обосновани са тенденциите в развитието на образователните и културните политики в България в периода от 2021 година до 2020 година спрямо внедряването на интеркултурни образователни програми за етнографски и исторически музей в България. Времевият период е избран съобразно периода на разработването и внедряването на ЗПУО и съпътващите го образователни стандарти, какъвто е ДОС – ГЗЕИО.
- ✓ Извършен е задълбочен анализ на научните парадигмални основания за внедряване на интеркултурни образователни програми за етнографски и исторически музей в контекста на музеологията и етнопедагогиката.
- ✓ Разгърната е методология на научно изследване на философско, етнопедагогическо и етнопсихологическо равнище.
- ✓ Извършен е функционален и ситуационен анализ на актуални в практиката интеркултурни образователни програми, стимулиращи интеркултурната компетентност на субекта в условията на етнографски и исторически музей , в научния контекст на музеологията и етнопедагогиката, като концептуализиращи за дисертационното изследване научни области.

- ✓ Научно обоснована и защитена е тезата за внедряване на рефлексивният подход при разработването и апробирането на интеркултурни образователни програми за етнографски и исторически музей в България.
- ✓ Адаптиран и надграден е теоретичен графичен модел на етапи на рефлексивна етнопедагогическа технология за внедряването на интеркултурни образователни програми за етнографски и исторически музей. / по И. Колева/

➤ ***Изследователски / емпиричен/ план:***

- ✓ Проведено е теренно етнопедагогическо изследване за потребността и значимостта от внедряването на интеркултурни образователни програми за етнографски и исторически музей в България.
- ✓ Разработен е теоретичен модел на етнопедагогическа технология на форми за осъществяване на актуални интеркултурни образователни програми за етнографски и исторически музей в България.
- ✓ Представена е лична рефлексивна техника в план – образователни политики.
- ✓ Разработени са и апробирани полуструктурирани и дълбочинни интервюта с директори на музеи и музейни специалисти.
- ✓ Разработен и апробиран е адаптиран вариант на анкетна карта с друг адресат и цели – /И.Колева , М. Легурска, Е.Петкова, 2020/
- ✓ Извършен е експертен количествен и качествен анализ на получените резултати от диагностичното изследване.

❖ ***Преценка на публикациите и личния принос на дисертанта***

Елена Христова Витанова е автор над пет публикации по темата на дисертационният труд. Публикациите са в национални издания на МОН / дирекция „Аз Буки“/ с импакт фактор / WoS ,THE PHILOSOPHER'S INDEX, ИНИОН – РАН,SOCIOLOGICAL ABSTRACT, SOCIAL SERVICES ABSTRACTS, WORLDWIDE POLITICAL SCIENCE ABSTRACTS, PAIS INTERNATIONAL AND LINGUISTIC AND LANGUAGE BEHAVIOR ABSTRACTS / и една статия на международна научна конференция, отпечатана в университетски сборник. / на чужд език/

Личният принос на докторантката е безспорен. Тя притежава задълбочени академични знания, непрекъснат стремеж за усъвършенстване и отговорност. Това са важни личностни качества за един учен –изследовател.

Елена Витанова е един от изграден и опитен изследовател в полето на академичния и държавен сектор, който е развил своите прагматично- ориентирани дейности в научно – изследователски.

Дисертационният труд е собствено и авторово проучване, което представя Елена Христова Витанова, като изследовател с висока степен на корелация, спрямо нейните професионални компетентности.

❖ Автореферат

Авторефератът представя основните научни парадигми, тези и концептуални изводи на извършеното дисертационно изследване. Той отразява от формално и съдържателно гледище пълния текст на докторската дисертация.

❖ Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Позволявам си да препоръчам на докторант Витанова апробиране на теоретичният модел за типологизиране на изследваните етнопедагогически маркери.

Препоръчвам издаването на труда и неговото популяризиране в национален и транс национален контекст.

Въпросът ми е :„ Как, къде и защо разработеният теоретичен модел би могъл / и, или необходимо/ да се имплантира и приложи, като национална образователна политика ?”

❖ ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд на **Елена Христова Витанова**, неговите научно – теоретични и научно – приложни приноси, представени чрез публикациите по докторската дисертация, отговарят на областта и професионалното направление за присъждане на образователната и научна степен: „Доктор “.

*Образователната и научна дейност на докторантката , както и постигнатите от нея изследователски резултати ми дават основание **убедено да препоръчам на уважаемото научно жури** да гласува на **Елена Христова Витанова** присъждане на образователната и научна степен „Доктор “ по професионално направление -3.1. : „Социология, антропология и науки за културата”/ Етнология – Етномузеология/*

22. 08. 2021 г.

Рецензент:

Гр. София

(Ирина Колева , проф. д-р)